

อายุความใช้สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ตาม“หนังสือรับสภาพความรับผิด”

นางสาวจรรณี กิจตระกูล พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

Topic : สารคดี..ดี.. จากคดีปกครอง

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อหน่วยงานของรัฐ (มาตรา 10 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539) และต่อมาเจ้าหน้าที่ได้ทำสัญญาขอผ่อนชำระหนี้ให้ไว้กับหน่วยงานของรัฐ ในขณะที่มูลหนี้ละเมิดนั้นได้ขาดอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องไปแล้ว (มาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน) สัญญาดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการที่เจ้าหน้าที่รับสภาพความรับผิดโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือตามมาตรา 193/28 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากเจ้าหน้าที่ไม่ชำระหนี้ตามสัญญา การฟ้องคดีเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องต้องเริ่มนับระยะเวลาใหม่ภายในกำหนดอายุความ 2 ปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ได้รับสภาพความรับผิด ทั้งนี้ ตามมาตรา 193/35 แห่งประมวลกฎหมายเดียวกัน

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้ชำระเงินบางส่วนตามสัญญารับสภาพความรับผิดดังกล่าวให้แก่หน่วยงานของรัฐ ถือเป็นการชำระหนี้บางส่วนและทำให้อายุความใช้สิทธิเรียกร้องสะดุดหยุดลงตามมาตรา 193/14 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเริ่มนับอายุความใหม่ในวันที่ได้มีการชำระหนี้ให้บางส่วนนั้นตามมาตรา 193/15 แห่งประมวลกฎหมายข้างต้น ดังนั้น การที่เจ้าหน้าที่ได้ชำระเงินให้แก่หน่วยงานของรัฐครั้งสุดท้ายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2557 อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องจึงสะดุดหยุดลงและเริ่มนับใหม่ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2557 เป็นต้นไป หากหน่วยงานของรัฐจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ก็ต้องนำคดีมาฟ้องภายใน 2 ปี นับตั้งแต่วันที่ดังกล่าว

คำสำคัญ : ละเมิด, การรับสภาพความรับผิดโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ, อายุความ

เหตุเดือดร้อนของผู้ฟ้องคดี

เหตุของผู้ฟ้องคดี... เกิดขณะที่นายเจียรดำรงตำแหน่งนายช่างโยธาและถูกกล่าวหาว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กรณีตรวจรับงานจ้างและควบคุมงานไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการและข้อกำหนดในสัญญา ทำให้เกิดความเสียหายแก่เทศบาล เทศบาลจึงมีคำสั่งลงวันที่ 12 ธันวาคม 2550 ให้นายเจียรชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน 35,401.14 บาท

ต่อมา นายเจียรได้ทำสัญญาลงวันที่ 21 ธันวาคม 2555 เพื่อขอผ่อนชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายใน 6 ปี โดยขอผ่อนชำระเป็นรายเดือนในอัตราเดือนละ 500 บาท แต่ปรากฏว่านายเจียรได้ชำระหนี้ให้กับเทศบาลเพียง 12 งวด เป็นเงิน 6,000 บาท เทศบาลจึงทวงถามและมีหนังสือเรียกให้นายเจียรนำเงินที่ค้างชำระจำนวน 29,401.14 บาท มาชำระภายใน 7 วัน แต่เมื่อครบกำหนดแล้วนายเจียรเพิกเฉย

วันที่ 31 ตุลาคม 2561 เทศบาล (ผู้ฟ้องคดี) จึงนำคดีมาฟ้องเพื่อขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาให้นายเจียร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ชำระค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ค้างชำระดังกล่าว

ความเป็นธรรม ... จากคำพิพากษาศาลปกครอง

ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ : สัญญาขอผ่อนชำระหนี้ในมูลละเมิดที่นายเจียรทำไว้กับเทศบาลมีสถานะทางกฎหมายอย่างไร ? และเมื่อมิได้มีการชำระเงินให้ถูกต้องครบถ้วนตามข้อสัญญา เทศบาลจะต้องฟ้องคดีภายในกำหนดระยะเวลาใด ?

ข้อกฎหมายที่สำคัญ : พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 10 วรรคสอง กำหนดให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนทั้งกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติ

หน้าที่และมีใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ มีกำหนดอายุความ 2 ปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้คำสั่งใหม่ทดแทน และมาตรา 13 กำหนดให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีระเบียบเพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบตามมาตรา 8 และมาตรา 10 สามารถผ่อนชำระเงินที่จะต้องรับผิดชอบนั้นได้โดยค้ำประกันรายได้ ฐานครอบครัวและความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/28 วรรคหนึ่งและวรรคสอง มีสาระสำคัญว่า “การชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องซึ่งขาดอายุความแล้วนั้นจะเรียกคืนไม่ได้ แม้ว่าผู้ชำระหนี้จะรู้ว่าสิทธิเรียกร้องขาดอายุความ โดยกรณีดังกล่าวให้ใช้บังคับแก่การที่ลูกหนี้รับสภาพความรับผิดชอบโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย” **มาตรา 193/35** กำหนดว่า “สิทธิเรียกร้องที่เกิดขึ้นจากการที่ลูกหนี้รับสภาพความรับผิดชอบโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ ให้มีกำหนดอายุความ 2 ปีนับแต่วันที่ได้รับความรับผิดชอบ” **มาตรา 193/14 (1)** กำหนดให้อายุความสะดุดหยุดลงเมื่อลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือ หรือการชำระหนี้ให้บางส่วน และเมื่ออายุความสะดุดหยุดลงแล้ว **มาตรา 193/15** กำหนดให้ระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนนั้นไม่นับเข้าในอายุความ และให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุด

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า เทศบาลได้มีคำสั่งลงวันที่ 12 ธันวาคม 2550 ให้นายเชียรชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทน (ไม่ปรากฏหลักฐานว่านายเชียรได้รับแจ้งคำสั่งเมื่อใด) โดยต่อมานายเชียรได้ทำสัญญาขอผ่อนชำระหนี้ให้กับเทศบาลเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2555 ซึ่งเป็นการทำสัญญาขอผ่อนชำระหนี้เมื่อมูลหนี้ละเมิดได้ขาดอายุความใช้สิทธิเรียกร้อง (อายุความ 2 ปี) ตามมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ไปแล้ว กรณีจึงไม่ถือเป็นการรับสภาพหนี้ต่อเทศบาลซึ่งเป็นเจ้าหนี้ อันจะทำให้อายุความสะดุดหยุดลงตามมาตรา 193/14 (1) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่การทำสัญญาดังกล่าวมีลักษณะเป็นการที่นายเชียรได้รับความรับผิดชอบโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือตามมาตรา 193/28 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายเดียวกัน

ดังนั้น การใช้สิทธิฟ้องคดีของเทศบาลเพื่อเรียกร้องให้นายเชียรชำระหนี้กรณีนี้จึงต้องเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีใหม่ภายในกำหนดอายุความ 2 ปีนับแต่วันที่นายเชียรได้รับความรับผิดชอบโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือตามมาตรา 193/35 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่านายเชียรได้ชำระเงินตามหนังสือรับสภาพความรับผิดชอบให้แก่เทศบาลจำนวน 12 ครั้ง อันถือเป็นการชำระหนี้ให้บางส่วนตามมาตรา 193/14 (1) แห่งประมวลกฎหมายเดียวกัน และมีผลให้อายุความการใช้สิทธิเรียกร้อง 2 ปีตามหนังสือรับสภาพความรับผิดชอบสะดุดหยุดลงในวันที่ได้ชำระหนี้ให้บางส่วน โดยระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนนั้นไม่นับเข้าในอายุความ และเริ่มนับอายุความใหม่ในวันที่ได้มีการชำระหนี้ให้บางส่วนนั้นตามมาตรา 193/15 แห่งประมวลกฎหมายข้างต้น

เมื่อนายเชียรได้ชำระเงินให้แก่เทศบาลครั้งสุดท้ายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2557 อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องของเทศบาลจึงสะดุดหยุดลงในวันดังกล่าว และเริ่มนับใหม่ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2557 เป็นต้นไป หากเทศบาลจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกร้องหนี้ที่ค้างชำระ ก็ต้องนำคดีมาฟ้องภายใน 2 ปีนับตั้งแต่วันดังกล่าว การที่เทศบาลนำคดีมาฟ้องในวันที่ 31 ตุลาคม 2561 ถือเป็นการยื่นฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ศาลปกครองจึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คผ. 180/2562)

หลักกฎหมายปกครองและบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการละเมิดได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ก่อนคดีขาดอายุความการใช้สิทธิเรียกร้อง มีผลให้อายุความสะดุดหยุดลงและเริ่มนับอายุความใหม่เท่ากับอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องเดิม ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14 (1) ประกอบมาตรา 193/15 ส่วนในกรณีการทำ

หนังสือรับสภาพหนี้หลังจากที่คดีขาดอายุความการใช้สิทธิเรียกร้องแล้วดังเช่นกรณีพิพาทข้างต้น หรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การรับสภาพความรับผิดโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ” ตามมาตรา 193/28 วรรคสอง ซึ่งถือว่าลูกหนี้สละประโยชน์เรื่องอายุความแล้วไม่ว่าจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม โดยลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามหนังสือรับสภาพความรับผิดที่ทำขึ้นนั้น และหากลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วนตามสัญญารับสภาพความรับผิดดังกล่าว เจ้าหนี้ก็มีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ภายในกำหนด 2 ปีนับแต่วันที่ได้รับสภาพความรับผิดตามมาตรา 193/35 แห่งประมวลกฎหมายเดียวกัน

(ปรึกษาคดีปกครองได้ที่ “สายด่วนศาลปกครอง 1355” และสืบค้นบทความย้อนหลังได้ที่ www.admincourt.go.th ⇨ เมนูวิชาการ ⇨ เมนูย่อย่อทหาทรณ์จากคดีปกครอง)
